

ONDERZOEKSRAPPORT

Imago van de Veenkoloniën

ONDERZOEKSRAPPORT

Imago van de Veenkoloniën

Opdrachtgever:
Contactpersoon:

Rijksuniversiteit Groningen
De heer R.H. Rijnks

Externe opdrachtgever:

Agenda voor de Veenkoloniën

Opleiding:

Hanzehogeschool Groningen
Instituut voor Bedrijfskunde
Vastgoed & Makelaardij

Contactpersonen:

Mevrouw O. Buiten
De heer J. van Omme

Auteurs:

Julian Doorten
Wibo Douwstra
Yvette Frey
Mena Kamstra
Ricardo Konstapel
Daniëlle Meijer
Bastiaan Vink

Plaats:

Groningen

Datum:

30.06.2010

Voorwoord

In opdracht van de Rijksuniversiteit Groningen hebben wij, studenten van de Hanzehogeschool Groningen, onderzoek gedaan naar het imago van de Veenkoloniën. In dit onderzoek was het van belang om te achterhalen wat dit imago is en hoe deze gedefinieerd moest worden. Hier is onderzoek naar gedaan door middel van face-to-face vragen aan mensen die in het gebied wonen. Deze vragen waren aangeleverd door de Rijksuniversiteit Groningen. De resultaten zijn van belang voor de beleidsvoerders van de Veenkoloniën en de beslissingen die zij in de toekomst moeten gaan maken.

In verband met beperkingen bij het uitvoeren van het onderzoek is er in dit verslag slechts gekeken naar het beeld dat mensen van binnen de Veenkoloniën van het gebied hebben. De resultaten van de enquêtes buiten de Veenkoloniën zijn buiten beschouwing gelaten. Bij het schrijven van dit verslag is daarom het gehele externe deel van dit onderzoek onbenoemd gelaten en is er alleen geschreven over de interne situatie.

Het was naar onze mening een interessant project die voor de verandering heel anders was opgezet. Dit omdat er een 'echte' opdrachtgever was, maar ook omdat je daadwerkelijk 'het veld in' ging en in contact kwam met mensen. We hadden helaas wel een moeizame start. Het was een grote projectgroep waarvan een groot deel tempostudenten waren die versneld door de opleiding gaan. Deze tempostudenten hadden het eigenlijk te druk om voldoende aandacht aan dit project te kunnen besteden. Hierdoor konden ze dit project niet goed afronden en zijn ze dan ook halverwege het project uit de groep gezet. Hierdoor kwam het onderzoek met een groot onderzoeksgebied op een kleinere groep terecht en moest het onderzoeksgebied noodgedwongen worden verkleind. In dit verslag is daarom alleen de interne enquêtes die afgenomen zijn binnen de Veenkoloniën verwerkt en de externe enquêtes die afgenomen zijn buiten de Veenkoloniën buiten beschouwing gelaten.

Wij willen graag de Rijksuniversiteit Groningen bedanken, in het bijzonder de heer R.H. Rijnks, die het materiaal waarmee gewerkt werd en de enquêtevragen heeft verzorgd. Verder willen we ook graag mevrouw. O. Buiten en de heer J. van Omme bedanken voor de begeleiding en ondersteuning tijdens het project. Het was een moeilijke start geweest, maar na de herindeling van de onderzoeksgroep kwamen we snel op de goede weg. Graag willen we de begeleiders bedanken voor hun begrip voor deze situatie.

Managementsamenvatting

De Veenkoloniën is een gebied in Zuidoost Groningen en Oost Drenthe met een bijzondere ontstaansgeschiedenis. Vroeger was dit een onbewoonbaar moeras, maar na ontginning van het veen werd het gebied leefbaar. Het veranderde in een grootschalig agrarisch gebied. Het gebied wordt gekenmerkt door grote, onverstoorbare vergezichten en heeft een typische lintbebouwing.

Uit de gebiedsanalyse van de Commissie Hoekstra uit 2001 bleek dat de Veenkoloniën een 'negatief imago' heeft en een 'zwakke economische structuur'. Naar de grondslag van deze uitspraak is verder geen onderzoek geweest. Het is dus onbekend hoe het precies gesteld is met het imago van de Veenkoloniën en de waardering die mensen uit de Veenkoloniën geven aan het gebied.

Op basis hiervan is dit onderzoek opgezet om te onderzoeken wat nu precies dit negatieve imago inhoudt.

Het voornaamste doel van het onderzoek is *achterhalen welk beeld mensen binnen de Veenkoloniën van het gebied hebben*.

De vraag die na afloop beantwoordt wordt luidt als volgt: *Welk beeld hebben mensen binnen de Veenkoloniën van het gebied?*

De probleemstelling die hierbij hoort is: *Welke factoren spelen een rol bij de algehele beeldvorming van het gebied de Veenkoloniën bij de mensen?*

De probleemstelling is opgedeeld in drie deelonderwerpen met elk een deelvraag:

1. Bekendheid Is de bevolking zich bewust van de recreatieve en demografische kenmerken die de Veenkoloniën bezit?
2. Bevolkingsamenstelling Hoe is de bevolking in de Veenkoloniën opgebouwd?
3. Landschappelijke kenmerken In welke mate weet de bevolking wat de Veenkoloniën bieden in landschappelijk opzicht?

De onderzoeksmethode en de verdere uitwerking die hierbij nodig was, zoals het opstellen van de enquêtevragen, is verzorgd en aangeleverd door de heer R.H. Rijnks van Rijksuniversiteit Groningen. De projectgroep is slechts verantwoordelijk voor de uitvoering van het onderzoek.

Met het onderzoek worden gegevens verzameld voor de Rijksuniversiteit Groningen. Dit gebeurt door gebruik te maken van een kwantitatief onderzoek. Er zijn face-to-face enquêtes afgenomen binnen de Veenkoloniën via een aselechte steekproef. Dit is aselekt gebeurd zodat iedere persoon uit de populatie een gelijke kans heeft gekregen om de enquête in te kunnen vullen. Met de populatie worden de inwoners van de Veenkoloniën van 16 jaar en ouder bedoeld. In totaal waren er in de Veenkoloniën 77 straten geselecteerd waarbij het onderzoek is uitgevoerd. Hierin zouden ongeveer 1300 woningen staan die geselecteerd waren om te enquêteren. Na afloop bleek een groot verschil in te zitten tussen de schatting van het aantal geselecteerde huizen en het totaal van respons en non-respons. Er zijn bij het afnemen van de enquêtes dan ook een aantal tegenslagen geweest. Naast het feit dat het veel meer tijd kostte dan was verwacht waren ook veel van de geselecteerde straten niet geschikt voor het afnemen van de enquête.

De respons komt uit op 178 enquêtes. Het verwerken van de gegevens is aan de hand van een door de Rijksuniversiteit Groningen opgesteld SPSS bestand verwerkt en samengevoegd. Met het programma SPSS zijn analyses gemaakt waarmee conclusies getrokken kon worden om de verschillende deelonderwerpen en deelvragen te beantwoorden.

Het deelonderwerp bekendheid is aan de hand van gegevens die betrekking hebben tot watersport, wandelrecreatie, beroep en het rapportcijfer dat de geënquêteerden hebben gegeven voor werken en recreëren behandeld.

Uit de resultaten bleek dat veel van de respondenten de Veenkoloniën associeert met watersport en wandelrecreatie. Daarnaast zijn de meesten positief over werken en recreëren in de Veenkoloniën, beide onderdelen scoren een 7.

Het volgende deelonderwerp dat besproken wordt heeft te maken met de bevolkingssamenstelling. Hierbij is gekeken naar de leeftijden van de respondenten, het opleidingsniveau en hoe lang de respondent al in de Veenkoloniën woont.

De grootste groep respondenten behoort tot de categorie 47 tot 52 jaar. Bij de vraag naar opleiding bleek dat de grootste groep laag is opgeleid, namelijk MAVO, VMBO en LTS. Daarnaast heeft maar een kleine groep doorgestudeerd naar MBO of HBO opleiding, slechts 35,4%. Wat opvalt, is dat een groot aantal van de respondenten in de Veenkoloniën zijn geboren. De grootste groep woont al tussen de 33 en 44 jaar in de Veenkoloniën.

Het laatste deelonderwerp is landschappelijke kenmerken. Dit is beantwoord door middel van de resultaten op de vragen of de respondenten van mening zijn dat de aspecten open landschap, grootschalig akkerbouw, mooie natuur en divers gebied van toepassing zijn op de Veenkoloniën. De resultaten waren als volgt:

- 84% van de respondenten vindt dat de Veenkoloniën zich kenmerkt door als een open landschap.
- 7 op de 10 respondenten associeert de Veenkoloniën met grootschalig akkerbouw.
- 77% van de respondenten vindt dat de Veenkoloniën een mooie natuur heeft.
- De respondenten kunnen over het algemeen niet aangeven of er sprake is van een afwisselend gebied.

In de vragenlijst stonden een aantal stellingen waarbij de respondenten konden aangeven of ze hier ook aan moesten denken als ze dachten aan de Veenkoloniën.

De vier meest negatieve aspecten hierbij waren eenzaamheid, ouderwets, saai en ver weg van voorzieningen. Wat opvalt bij alle vier de aspecten is dat het overgrote deel hiermee oneens is. In bijna alle gevallen beslaat de keuzemogelijkheden helemaal mee oneens en mee oneens meer dan de helft van de respondenten.

De vijf meest positieve aspecten hierbij waren hecht dorpsleven, mooie huize, gezellige dorpen, rustig wonen en vooruitstrevend. Bij de aspecten hecht dorpsleven, mooie huizen, gezellige dorpen en rustig wonen zijn het merendeel het mee eens. In de meeste gevallen zelfs meer dan de helft van de respondenten. Wat opvalt, is dat bij het aspect vooruitstrevend de meningen nogal verdeeld zijn. De keuzemogelijkheden mee oneens, neutraal en mee eens beslaan allemaal een ongeveer gelijke groep respondenten. Hieruit valt te concluderen dat er veel mensen zijn die niet goed op de hoogte zijn van ondernemingen die het gebied verder ontwikkelen.

Op basis van de resultaten op deze negen aspecten is te concluderen dat de respondenten positief tegenover de Veenkoloniën staan.

De conclusies die aan de hand van het onderzoek getrokken kunnen worden zijn eenzijdig, omdat er enkel onderzoek is verricht in de Veenkoloniën zelf. De conclusie luidt dat er geen sprake is van een negatieve beeldvorming omtrent de Veenkoloniën onder haar eigen inwoners. Het is aan de volgende onderzoekers om het tegendeel aan te tonen en om na te gaan hoe externen tegen het gebied aankijken.

De Agenda voor de Veenkoloniën en de Rijksuniversiteit Groningen kunnen wij aanbevelen om de volgende onderzoekers meer tijd te geven en een groter team in te schakelen. Verder had de vraagstelling in de enquête beter geformuleerd kunnen worden. De vragen op zich zijn goed, maar de formulering kan worden aangescherpt. Wellicht dient het aanbeveling om de enquête door te laten nemen door een communicatie deskundige. Daarnaast was de schilnummering en codering in SPSS verwarrend.

Inhoudsopgave

---

1 Inleiding	8
1.1 Aanleiding	8
1.2 Doelstelling van de opdrachtgever	8
1.3 Onderzoeksdoel	8
1.4 Probleemstelling	9
1.5 Verwachtingen	9
1.6 Opbouw rapport	9
2 Bedrijfsbeschrijving	10
3 De Veenkoloniën	11
3.1 Onderwerpafbakening	11
3.1.1 Het gebied de Veenkoloniën	11
3.1.2 Imago	11
3.1.3 Mensen	11
3.1.4 Agenda voor de Veenkoloniën	11
3.2 Verwachtingen	12
3.3 Imagoverschillen	12
3.4 Bereikbaarheid	12
3.5 Landschap	13
3.6 Kansen	13
4 Onderzoeksmethode	14
4.1 Vraagtype van de probleemstelling	14
4.2 Onderzoeksontwerp	14
4.3 Onderzoekseenheden	15
4.4 Steekproef	15
4.5 Analysemethode	15
4.6 Validiteit en betrouwbaarheid van de gegevens	15
5 Veldwerk	16
5.1 Verloop van het veldwerk	16
5.2 Responsresultaat	16
5.3 Verwerking van respons	17
6 Onderzoeksresultaten	18
6.1 Deelonderwerp 1: Bekendheid	18
6.1.1 Watersportrecreatie	18
6.1.2 Wandelrecreatie	19

6.1.3 Beroep	19
6.1.4 Rapportcijfers	20
6.2 Deelonderwerp 2: Bevolkingssamenstelling.....	20
6.3 Deelonderwerp 3: Landschappelijke kenmerken	22
6.3.1 Open landschap	22
6.3.2 Grootschalig landbouwgebied.....	22
6.3.3 Mooie natuur	22
6.3.4 Afwisselend gebied.....	23
6.4 Negatief beeld?.....	23
6.5 Positief beeld?.....	24
6.6 Wat verder opviel.....	25
6.6.1 Agrarisch	25
6.6.2 Attracties	25
6.6.3 Geschiedenis.....	25
6.6.4 Negatief	26
6.6.5 Omgeving.....	26
6.6.6 Positief	26
6.6.7 Recreatie	26
7 Conclusie, aanbevelingen en evaluatie	27
7.1 Conclusie	27
7.1.1 Bekendheid	27
7.1.2 Bevolkingssamenstelling.....	27
7.1.3 Landschappelijke kenmerken	27
7.1.4 Factoren bij de algehele beeldvorming	28
7.1.5 Is er een negatief of positief beeld?	28
7.1.6 Positief beeld	28
7.2 Aanbevelingen.....	28
7.3 Evaluatie.....	28
Literatuurlijst	29
Bijlagen.....	30
Bijlage 1 Interne enquête.....	30
Bijlage 2 Responsregistratie.....	33
Bijlage 3 Leeftijdscategorieën	34

1 Inleiding

Er zal begonnen worden met het toelichten van het onderzoek. Hierbij wordt aandacht besteed aan de aanleiding en de situatie, de doelstellingen van de opdrachtgever en van het onderzoek, de probleemstelling met de bijbehorende deelvragen, de verwachtingen van de uitkomsten van het onderzoek en tenslotte de opbouw van het verslag.

1.1 Aanleiding

In de gebiedsanalyse van de Commissie Hoekstra uit 2001¹ wordt gezegd dat de Veenkoloniën een negatief imago of een imagoprobleem heeft. Naar de grondslag van deze uitspraak is verder geen onderzoek geweest. Het is dus onbekend hoe het precies gesteld is met het imago van de Veenkoloniën en de waardering die mensen uit de Veenkoloniën geven aan het gebied.

Hoewel er al langer sprake is van berichtgeving over negatieve beeldvorming in deze regio wordt het rapport van de Commissie Hoekstra expliciet aangehaald in de opzet van dit onderzoek. De uitspraak over het negatieve imago van de Veenkoloniën vormt dan ook de aanleiding van dit onderzoek. Met dit onderzoek dient er een zo volledig mogelijk beeld gevormd te worden van wat de mensen vinden van de Veenkoloniën en de verschillende aspecten.

Het imagoprobleem dat aan de oorsprong van dit onderzoek ligt is niet zozeer het probleem. Het probleem is dat het beeld dat bestaat van de Veenkoloniën niet bekend is, laat staan de manier waarop het tot stand is gekomen. Er moet dus gekeken worden of er wel sprake van een probleem is. Hierbij moet gespecificeerd worden wat nou precies dat negatieve imago is, en uit welke elementen deze bestaat. Als aan het einde van het onderzoek daadwerkelijk blijkt dat er sprake is van een negatief imago dan kan daarna pas meer worden gezegd over de oorzaken hiervan.

1.2 Doelstelling van de opdrachtgever

Het onderzoek vormt een onderdeel van de 'Agenda voor de Veenkoloniën', in het bijzonder de 'Werkplaats Veenkoloniën'. Uit eerder onderzoek van onderzoek van Commissie Hoekstra bleek dat de Veenkoloniën een 'negatief imago' heeft en een 'zwakke economische structuur'.

Op basis hiervan is een onderzoek opgezet om te onderzoeken wat nu precies dit negatieve imago inhoudt, aangezien de redenen van dit negatieve imago niet bekend zijn.

Het voornaamste doel van het onderzoek is dan ook om te achterhalen welk beeld mensen van binnen de Veenkoloniën van het gebied hebben. Daarnaast is er interesse naar de verdeling van dit beeld onder de verschillende groepen mensen. De mensen worden hierbij ingedeeld op grond van leeftijd en opleiding.

Met behulp van de resultaten van dit onderzoek is er meer kennis over en meer inzicht in het beeld dat mensen hebben van de Veenkoloniën. Daarmee kan, indien nodig, gericht actie ondernomen worden om het beeld van de Veenkoloniën te verbeteren.

1.3 Onderzoeksdoel

Met het onderzoek worden gegevens verzameld voor de Rijksuniversiteit Groningen. Dit gebeurt door het afnemen van een aselechte enquête binnen de Veenkoloniën. Met de uitkomsten van de enquêtes wordt in kaart gebracht met welke aspecten de Veenkoloniën worden geassocieerd. Met dit onderzoek wordt meer inzicht verkregen in het imago van de Veenkoloniën, de typerende elementen en de beleving van het gebied. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het grotere geheel, het onderzoek naar het imago van de Veenkoloniën.

---

¹ Agenda voor de Veenkoloniën (2010) *Commissie Hoekstra*, geraadpleegd op 07.06.2010 via http://www.veenkolonien.nl/De_Agenda

Dit onderzoek gebeurt in het kader van het onderzoeksproject van de opleiding Vastgoed en Makelaardij. Dit project dient ter voorbereiding op het afstudeeronderzoek bij de afsluitende stage. Hiermee wordt ervaring opgedaan met het opzetten, uitvoeren en rapporteren van onderzoek in opdracht van een opdrachtgever.

1.4 Probleemstelling

De probleemstelling is wat er precies onderzocht gaat worden. De probleemstelling wordt vervolgens onderverdeeld in een aantal deelvragen. De deelvragen beantwoorden telkens een klein deel van de centrale vraag en dienen gezamenlijk tot een antwoord te leiden van de probleemstelling. Bij dit onderzoek luidt de centrale vraagstelling: *‘Welke factoren spelen een rol bij de algehele beeldvorming van het gebied de Veenkoloniën bij de mensen?’*. Bij deze vraagstelling passen verschillende deelonderwerpen en daaraan verbonden deelvragen. De deelonderwerpen met de vragen zijn:

Welke factoren spelen een rol bij de algehele beeldvorming van het gebied de Veenkoloniën bij de mensen?

<u>Bekendheid:</u>	Is de bevolking zich bewust van de recreatieve en demografische kenmerken die de Veenkoloniën bezit?
<u>Bevolkingssamenstelling:</u>	Hoe is de bevolking in de Veenkoloniën opgebouwd?
<u>Landschapschappelijke kenmerken:</u>	In welke mate weet de bevolking wat de Veenkoloniën bieden in landschappelijk opzicht?

1.5 Verwachtingen

Op basis van een eerdere oriëntatie heeft de projectgroep *eigen* verwachtingen over de uitkomst van het onderzoek. Zo wordt er onder andere verwacht dat de inwoners van de Veenkoloniën vrij positief zijn over het gebied, omdat ze hier hun leven leiden en er bewust voor gekozen hebben. Ook is er de verwachting dat de uitkomsten van de jongere respondenten negatiever zullen zijn dan bij de oudere respondenten. Jongeren zullen waarschijnlijk een negatief beeld hebben als het gaat over de voorzieningen, zoals uitgaansgelegenheden en winkelgebieden. Ouderen zullen waarschijnlijk erg gecharmeerd zijn van het landschap en hierbij eerder een positief beeld neerzetten. Daarnaast hebben zij waarschijnlijk hun hele of een groot deel van hun leven in de Veenkoloniën zelf gewoond. Hierdoor zal het beeld ook positief beïnvloed worden.

1.6 Opbouw rapport

In het rapport zult u de uitkomsten van het onderzoek binnen de Veenkoloniën lezen. U vindt in hoofdstuk 2 een bedrijfsbeschrijving van de Agenda voor de Veenkoloniën en in hoofdstuk 3 een uitgebreidere inleiding op de Veenkoloniën. In hoofdstuk 4 wordt de gehanteerde onderzoeksmethode behandeld. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 het verloop van het veldwerk besproken en in hoofdstuk 6 de uitkomsten van de enquêtes geëvalueerd waarbij ook de deelvragen wordt behandeld. Tenslotte staat in hoofdstuk 7 een conclusie met aanbevelingen gevolgd door een literatuurlijst en de bijlagen.

2 Bedrijfsbeschrijving

---

²De Agenda voor de Veenkoloniën is een organisatie die bestaat uit negen Drentse en Groningse gemeenten, twee waterschappen en twee provincies die samenwerken in een stuurgroep. Deze partijen werken samen in deze stuurgroep om gezamenlijk het gebied verder te kunnen ontwikkelen. Elke partij heeft één vertegenwoordiger in de stuurgroep.

In 2001 zijn de problemen in de Veenkoloniën onderzocht op verzoek van de minister van LNV, Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, door Commissie Hoekstra. De drie hoofdproblemen die zijn behandeld in dit onderzoek waren:

1. Eenzijdigheid
2. Afhankelijkheid
3. Negatief imago

Het negatieve imago zal voornamelijk het gevolg zijn van de eenzijdigheid en de afhankelijkheid. Naar het daadwerkelijk aanwezig zijn van het negatieve imago is nooit onderzoek geweest. Om deze reden wordt nu onderzoek uitgevoerd naar het beeld wat mensen hebben en of er überhaupt sprake is van een negatief imago. Op basis van deze uitkomsten kunnen de juiste beleidsbeslissingen genomen worden.

³De Agenda voor de Veenkoloniën is de reactie op het advies van Commissie Hoekstra en omvat een aantal economische, sociale en fysieke maatregelen. Deze maatregelen zijn vertaald in agendapunten. Deze agendapunten zijn:

1. Agribusiness
2. Landschap:
3. Infrastructuur:
4. Toerisme
5. Wonen
6. Sociaaleconomische vernieuwing:
7. Regio's verbinden

Aan deze agendapunten zijn uitvoeringsprojecten gekoppeld die voor het grootste deel nadruk leggen op sociale en economische ontwikkelingen op de korte termijn.

Uit een evaluatie van de Agenda in 2007 bleek dat de Agenda zich heeft bewezen als een waardevolle aanvulling op de uitvoering van gebiedsgebonden projecten in de Veenkoloniën.

---

² Agenda voor de Veenkoloniën (2010) *Commissie Hoekstra*, geraadpleegd op 07.06.2010 via http://www.veenkolonien.nl/De_Agenda

³ Agenda voor de Veenkoloniën (2010) *Gebiedsprogramma 2008-2012*, geraadpleegd op 28.06.2010 via <http://www.veenkolonien.nl/Publicaties>

3 De Veenkoloniën

Voor de inhoudelijke oriëntatie wordt eerst het onderwerp afgebakend. Vervolgens wordt er gekeken naar de verwachtingen over de uitkomst van het onderzoek. Daarnaast zijn er nog enkele algemene zaken opgenomen die bij de inhoudelijke oriëntatie naar boven zijn gekomen.

3.1 Onderwerpafbakening

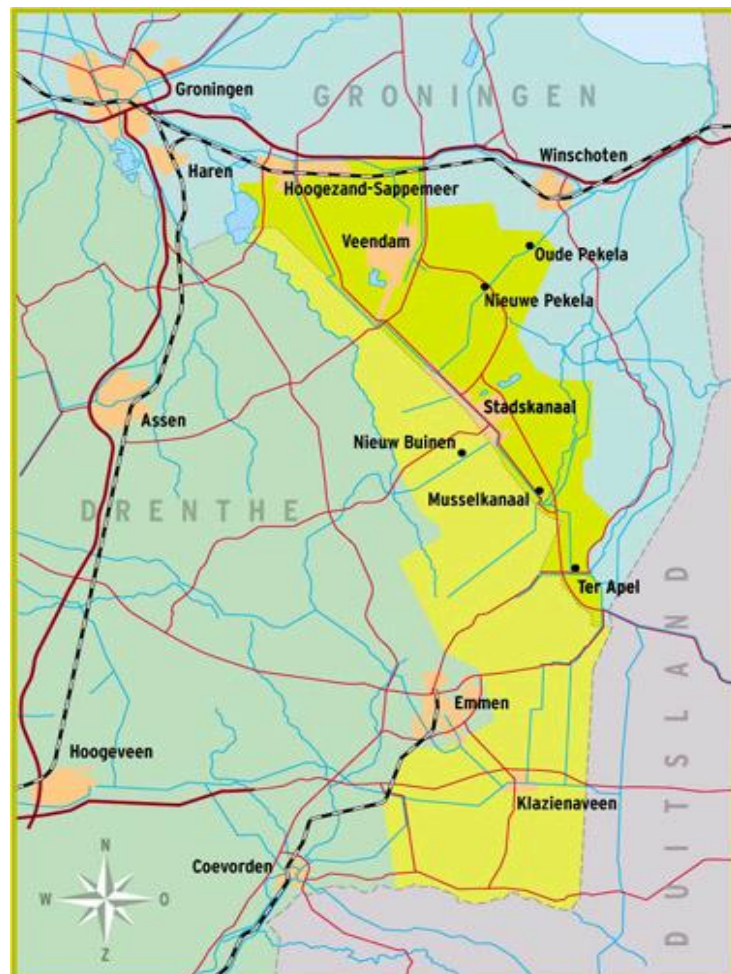
Om de grenzen van het onderzoek aan de voorhand duidelijk op te zetten wordt het zoeken naar informatie die voor het onderzoek relevant is vergemakkelijkt. Dit voorkomt verwarring in het verloop van het onderzoek. De gehanteerde begrippen, die onder andere in de doelstelling en in de probleemstelling worden gebruikt, worden hieronder afgebakend.

3.1.1 Het gebied de Veenkoloniën

De Veenkoloniën is een gebied in Zuidoost Groningen en Oost Drenthe met een bijzondere ontstaansgeschiedenis. Vroeger was dit namelijk een onbewoonbaar moeras.

Na ontginning van het veen, dat werd gedroogd en vervolgens als turf gebruikt werd als brandstof, werd het gebied leefbaar. Het veranderde in een grootschalig agrarisch gebied. Het gebied wordt gekenmerkt door grote, onverstoorbare vergezichten en heeft een typische lintbebouwing.

De grens van het gebied loopt globaal van Hoogezand-Sappermeer, Oude Pekela, Ter Apel, Zwartemeer, Nieuw-Schoonebeek, Schoonebeek, Nieuw-Amsterdam, Roswinkel en Nieuw Buinen (zie afbeelding).

3.1.2 Imago

Mensen hebben eigen interpretaties en beeldvormingen over bijvoorbeeld andere mensen, objecten, gebieden, voorwerpen, et cetera. Zo hebben mensen ook een eigen beeldvorming en interpretatie van de Veenkoloniën. Kortom, imago is het beeld dat mensen hebben van de Veenkoloniën.

3.1.3 Mensen

Met mensen doelen we op de inwoners van de Veenkoloniën vanaf 16 jaar.

3.1.4 Agenda voor de Veenkoloniën

Negen Drentse en Groningse gemeenten, twee waterschappen en de provincies Drenthe en Groningen werken samen in de stuurgroep Agenda voor de Veenkoloniën. Een stuurgroep is een commissie die beleid voorbereidt en daarover advies uitbrengt. Deze stuurgroep bundelen hun krachten om samen de Veenkoloniën te ontwikkelen.

3.2 Verwachtingen

Op basis van een eerdere oriëntatie heeft de projectgroep *eigen* verwachtingen over de uitkomst van het onderzoek. Zo wordt er onder andere verwacht dat de inwoners van de Veenkoloniën vrij positief zijn over het gebied omdat ze hier hun leven leiden en er bewust voor gekozen hebben. Ook is er de verwachting dat de uitkomsten van de jongere respondenten negatiever zullen zijn dan bij de oudere respondenten. Jongeren zullen waarschijnlijk een negatief beeld hebben als het gaat over de voorzieningen, zoals uitgaansgelegenheden en winkelgebieden. Ouderen zullen waarschijnlijk erg gecharmeerd zijn van het landschap en hierbij eerder een positief beeld neerzetten. Daarnaast hebben zij waarschijnlijk hun hele of een groot deel van hun leven in de Veenkoloniën zelf gewoond. Hierdoor zal het beeld ook positief beïnvloed worden.

De begrippen (factoren) kunnen weergegeven worden in een conceptueel model. Daarin wordt weergegeven welke factoren van invloed zijn op andere factoren en welke relatie hiertussen bestaat. De verwachtingen over de relaties tussen de begrippen uit de probleemstelling wordt hiernaast in een conceptueel model weergegeven.

3.3 Imagoverschillen

Het is van belang om te weten hoe het imago, het beeld wat de mensen hebben van de Veenkoloniën, verschilt bij verschillende groepen mensen⁴. Hierbij kan rekening worden gehouden met leeftijd en opleidingsniveau. Wanneer niet bekend is welk beeld de verschillende groepen mensen hebben van de Veenkoloniën, is het niet mogelijk een goede verwachting uit te spreken over de manieren waarop dit 'negatieve imago' schadelijk zou kunnen zijn voor de ontwikkeling van het gebied.

Mocht er sprake zijn van een negatief imago en mocht dit negatieve imago schadelijk zijn voor de ontwikkeling van het gebied, dan is het van belang voor de beleidsmakers in het gebied om hier gericht mee om te kunnen gaan. Met de uitkomsten van dit onderzoek zal het beeld wat de mensen hebben van de Veenkoloniën worden gespecificeerd en kan er gekeken worden naar sturingsmogelijkheden. Wanneer men een nieuw beleid gaat maken zonder te weten wat het beeld van de Veenkoloniën precies is, bestaat de kans dat de situatie verslechtert in plaats van verbetert.

3.4 Bereikbaarheid

In vergelijking met andere noordelijke voormalige veengebieden is de bereikbaarheid van de Veenkoloniën wisselend⁵. Het gebied ligt ten zuiden van de A7 en de spoorlijnen naar Duitsland. Verder ligt het gebied ten oosten van de A28 en de spoorlijnen naar het zuiden van Nederland en ligt ten oosten van het gebied in Duitsland een Autobahn route. Het gebied is dus voornamelijk omsloten in plaats van ontsloten. Desondanks is er veel infrastructuur in het gebied aanwezig. Hierbij moet men denken aan de vele kanalen en lange, rechte wegen.

⁴ Informatie afkomstig uit het interview met de heer R.H. Rijnks

⁵ Agenda voor de Veenkoloniën (2010) *Het gebied*, geraadpleegd op 07.06.2010 via www.veenkolonien.nl/Het_gebied

3.5 Landschap

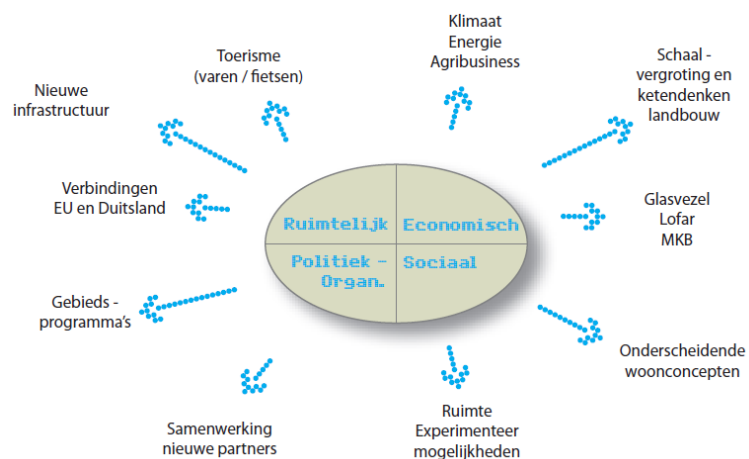
De Veenkoloniën verlenen hun belangrijkste kracht aan de bijzondere, unieke en sterke kernkwaliteiten. Deze kernkwaliteiten zijn rust, open ruimte en schoon⁶.

Landschap is dan ook één van de agendapunten uit het gebiedsprogramma van de Agenda voor de Veenkoloniën. Het thema Landschap zal zich de komende jaren richten op initiatieven die de kenmerken van het veenkoloniaal landschap, in combinatie met het water en de woonfunctie, versterken. Hierbij zal ook veel aandacht worden gegeven aan het gebiedsbelang. De beschikbare ruimte in Veenkoloniën moet dan ook voor verschillende woonwensen en doelgroepen aantrekkelijk worden gemaakt. De projecten die tot het thema landschap gerekend kunnen worden zijn:

- Ruimte voor water:
Het doel van dit project is om de wateropgaven om te vormen tot één visie op water en de kansen voor de Veenkoloniën en deze uiteindelijk op te nemen in het businessplan van de Werkplaats Veenkoloniën.
- Landschappelijke en recreatieve verbindingzones met een woonfunctie:
Het doel van dit project is om verbindingen te realiseren tussen de Hondsrug, Westerwolde en het Oldambt. Hierbij komen de thema's wonen, landschap en recreatie centraal te staan.

3.6 Kansen

Voor de Veenkoloniën is een aantal kansen benoemd waarbij rekening wordt gehouden met opkomende trends en ontwikkelingen⁷. In het Gebiedsprogramma 2008-2010 staat een top tien van de kansen voor het gebied. Deze top tien ziet u op de afbeelding hiernaast aangegeven. Een aantal van deze kansen zal besproken worden.

Op de eerste plaats staat de klimaatverandering en de vraag naar nieuwe energiebronnen. Door de wereldwijde toename van aandacht voor klimaatverandering en de noodzaak van nieuw energiebronnen ontstaat kansen op gebied van bio-energie.

Tevens staat ook de toeristische ontwikkeling hoog in de lijst. Door de aansluiting op het vaarrouthenetwerk kunnen nieuwe bezoekers over het water door het gebied trekken. Daarnaast is er onder andere een groei op gebied van fietsvakanties. Dit geeft de regio de kans om bezoekers aan te trekken en 'vast te houden' voor ander activiteiten.

De laatste kans die hier besproken wordt is die van nieuwe infrastructuur. Door een betere ontsluiting van het gebied is er niet alleen kansen voor ontwikkeling van bedrijven op verschillende locaties, maar ook op gebied van wonen aangezien het woon-werkverkeer sneller zal worden. Daarnaast bieden betere spoorverbindingen ook vele kansen. Zoals het feit dat jongeren dan langer in het gebied kunnen blijven wonen en zich minder snel genoodzaakt zijn of voelen om te verhuizen in verband met studie en dergelijke.

⁶ Agenda voor de Veenkoloniën (2010) *Gebiedsprogramma 2008-2010*, geraadpleegd op 07.06.2010 via <http://www.veenkolonien.nl/Publicaties>

⁷ Agenda voor de Veenkoloniën (2010) *Gebiedsprogramma 2008-2010*, geraadpleegd op 07.06.2010 via <http://www.veenkolonien.nl/Publicaties>

4 Onderzoeksmethode

⁸Voorafgaand aan het onderzoek, is de onderzoeksmethode vastgesteld. Hierbij is aandacht besteed aan het vraagtype, onderzoeksontwerp en de eenheden die zijn onderzocht, manier van steekproeftrekking en op welke manier de respons wordt geanalyseerd. In dit hoofdstuk worden deze punten allen één voor één behandeld.

4.1 Vraagtype van de probleemstelling

Een goede probleemstelling is opgezet in de vorm van een vraag. Hierin wordt opgenomen welke kennis de onderzoeker nodig heeft, over wie en welke periode de onderzoeker kennis nodig heeft en welke begrippen belangrijk zijn. Er zijn verschillende soorten vraagtypes:

▪ Beschrijvend	= Wat?
▪ Definiërend	= Welke kenmerken?
▪ Verklarend	= Waarom, hoe komt het dat?
▪ Voorspellend	= Welke ontwikkelingen, welke verwachtingen?
▪ Vergelijkend	= Wat is de samenhang, wat is het verschil?
▪ Evaluerend	= Hoe wordt het beoordeeld?
▪ Voorschrijvend	= Welke maatregelen?
▪ Ontwikkelingen volgend	= Welke ontwikkelingen doen zich voor?

De probleemstelling bij dit onderzoek is: *‘Welke factoren spelen een rol bij de algehele beeldvorming van het gebied de Veenkoloniën bij de mensen?’*.

Er is hier sprake van een verklarend vraagtype. Dit type wordt gebruikt in onderzoeken wanneer er in de eindconclusie een verklaring komt, er iets wordt uitgelegd of als er een verschijnsel in verband wordt gebracht met een wetmatigheid. Dit soort vraagtype leidt tot een verklarend onderzoek. Uit de vraagstelling blijkt dan ook welke methode geschikt is om de vraag te beantwoorden, de enquête.

4.2 Onderzoeksontwerp

Een onderzoeksontwerp is het uitwerken van de opdracht of onderwerp tot een plan voor een onderzoek. Het onderwerp van dit onderzoek is het beeld wat men heeft van de Veenkoloniën. Voor het onderzoek in de Veenkoloniën is gebruik gemaakt van kwantitatief onderzoek, een face-to-face enquêteonderzoek. Het enquêteonderzoek wordt het meest toegepast om meningen, opinies en kennis te meten bij grote groepen mensen. Daarnaast ontstond er, doordat de enquête face-to-face werd afgenomen, de mogelijkheid voor de respondenten om hun mening verder toe te lichten en konden ze eventueel nog vragen stellen ter verduidelijking.

De onderzoeksmethode en de verdere uitwerking die hierbij nodig was, zoals het opstellen van de enquêtevragen, is verzorgd en aangeleverd door de heer R.H. Rijnks van Rijksuniversiteit Groningen. Deze enquête is opgenomen in bijlage 1. De rol van de projectgroep was slechts het controleren van de enquêtevragen en het afnemen van de enquêtes. De verantwoordelijkheid met betrekking tot de onderzoeksmethode ligt bij de Rijksuniversiteit Groningen.

Deze onderzoeksmethode en de verdere uitwerking die hierbij nodig was, zoals het opstellen van de enquêtevragen, is verzorgd en aangeleverd door de heer R.H. Rijnks van Rijksuniversiteit Groningen. De projectgroep is slechts verantwoordelijk voor de uitvoering van het onderzoek.

Het onderzoeksontwerp, de gehanteerde onderzoeksmethoden, wijze van steekproef trekken en de ontwikkeling van het meetinstrument is allemaal aangeleverd en heeft de projectgroep geen aandeel in gehad. Hoe dit tot stand is gekomen kan dan ook niet worden toegelicht.

⁸ Verhoeven, N. (2007). *Wat is onderzoek?*. Den Haag: Boom onderwijs.

4.3 Onderzoekseenheden

Met eenheden worden alle personen bedoeld waarover uitspraak wordt gedaan in het onderzoek. Alle eenheden bij elkaar vormen de populatie. Bij dit onderzoek is een leeftijdsgrens gesteld. De enquêtes werden afgenomen bij personen van 16 jaar en ouder. Daarnaast is er ook een demografische grens, namelijk de grenzen van de Veenkoloniën. Kortom, met de populatie worden de inwoners van de Veenkoloniën van 16 jaar en ouder bedoeld.

4.4 Steekproef

Bij het onderzoek is er gebruik gemaakt van een aselechte steekproef. Een steekproef omvat een klein deel van de populatie waarover gegevens wordt verzameld. Deze groep dient goed afgestemd te worden zodat de resultaten kunnen worden gegeneraliseerd. Dit betekent dat het geldig is voor de gehele populatie en niet alleen voor de groep. Om deze reden is ook gebruik gemaakt van een aselechte steekproef, zodat iedere persoon uit de populatie een gelijke kans heeft gekregen om de enquête in te kunnen vullen. Bij de steekproef zijn er enkele voorwaarden waaraan voldaan moest worden. De steekproef diende:

- representatief te zijn. De eenheden in de steekproef dienen de kenmerken die van belang zijn in het onderzoek hetzelfde te hebben als de populatie.
- willekeurig te zijn. Elke eenheid heeft een gelijke kans om in de steekproef voor te komen.
- voldoende groot te zijn. Wanneer de groep te klein is kunnen er geen statistische analyses gemaakt worden.

^{9 10}In onderstaande tabel is weergegeven hoeveel straten en huizen zijn geselecteerd met daarbij de verwachte respons. Hiervoor is 30% genomen. Hierbij is er met de volgende zaken rekening gehouden:

- Mensen die niet thuis zijn
- Mensen die geen zin hebben of redenen in deze trant
- Mensen die niet in staat zijn om mee te doen

	Buiten de grotere plaatsen	Binnen de grotere plaatsen
Totaal straten	17	60
Schatting aantal geselecteerde huizen	585	728
Geschatte respons	175 (30%)	218 (30%)

4.5 Analyse methode

Het verwerken van de gegevens is gebeurd aan de hand van een door de Rijksuniversiteit Groningen opgesteld SPSS bestand. Door dit middel ontstond een overzicht waarmee gemakkelijk verbanden gelegd konden worden en conclusies konden worden getrokken. De gegevens zijn samengevoegd in categorieën door de meest relevante gegevens te selecteren en deze met elkaar te vergelijken. De belangrijkste gegevens hierbij waren de leeftijd van de respondent, hoe lang de respondent al in het gebied woonde en opleidingsniveau.

4.6 Validiteit en betrouwbaarheid van de gegevens

Bij dit onderzoek is er gebruik gemaakt van de face-to-face methode. Hierbij is er door de enquêteur niet te diep op de Veenkoloniën in gegaan, zodat de respondent niet werd beïnvloed door de mening van de enquêteur. Daarnaast was er de mogelijkheid om te vragen om verduidelijking wat de communicatie verbeterde. Daarnaast hebben de enquêteurs zich verdiept in het onderwerp en konden ze daardoor behulpzaam zijn bij het invullen van de enquêtes bij beantwoorden van vragen.

⁹ Het totale aantal huizen is berekend via www.postcode.nl, eventuele rekenfouten voorbehouden, evenals de regeling van straten met huisnummers boven de 150/151 waarbij niet alle huizen geënquêteerd hoeven te worden.

¹⁰ Handboek imago van de Veenkoloniën, d.d. 28.04.2010, geschreven door R.H. Rijns

5 Veldwerk

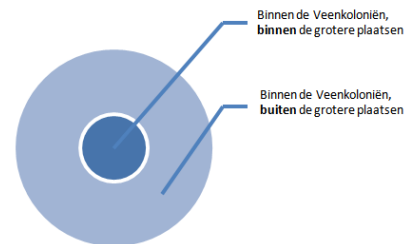
In dit hoofdstuk zal het verloop van het veldwerk worden besproken, wat ging goed, wat ging minder? Daarnaast zal ook worden gekeken naar de respons.

5.1 Verloop van het veldwerk

Door gebruik van de aselecte steekproef zijn er verschillende straten geselecteerd waar de enquête afgenomen is. De woningen zijn aselect geselecteerd zodat iedere persoon uit de populatie een gelijke kans heeft gekregen om de enquête in te kunnen vullen.

Binnen de Veenkoloniën zijn twee steekproeven getrokken:

1. **Binnen** de grotere plaatsen
Bij elke woning met een huisnummer eindigend op een 4 of een 5 is een enquête afgenomen.
2. **Buiten** de grotere plaatsen
Bij elk tiende huis is een enquête afgenomen.

De projectgroep heeft de geselecteerde straten met de betreffende huizen opgezocht. Vervolgens is er aangebeld en werden de respondenten onaangekondigd benaderd door één enquêteur. Deze heeft zich telkens kort voorgesteld als student van de Hanzehogeschool die een onderzoek uitvoert naar de Veenkoloniën en vroeg of respondent wou meewerken aan een enquête. Na aanleiding van de reactie van de respondent werd de enquête afgenomen of werd enkele vragen beantwoord zoals aantal vragen of duur van enquête. Wanneer de respondent geen zin of tijd had werd hij gevraagd of er een enquête met retourenvelop achtergelaten mocht worden en bedankte de enquêteur de respondent en vervolgde deze zijn route naar het volgende huis.

De organisatie op zich ging goed. De projectgroep werd ingedeeld in duo's. Deze duo's kregen gebieden toegewezen waar ze met z'n tweeën de enquêtes afnamen. Iedereen heeft zijn of haar deel goed uitgevoerd en af en toe kon er zonder al te veel moeite de toegewezen gebieden onderling worden geruild.

5.2 Responsresultaat

In totaal waren er in de Veenkoloniën 77 straten geselecteerd waarbij het onderzoek is uitgevoerd. In onderstaande tabel de resultaten hiervan.¹¹¹²

	Veenkoloniën
Totaal straten	77
Schatting aantal geselecteerde huizen	1313
Respons	178
Non-respons	329

Wat opvalt, is het grote verschil tussen de schatting van het aantal geselecteerde huizen en het totaal van respons en non-respons, te weten: $1313 - 178 = 1135 - 329 = 806$ huizen verschil. Nu zijn er bij het afnemen van de enquêtes wel een aantal tegenslagen geweest. Naast het feit dat het veel meer tijd kostte dan was verwacht waren ook veel van de geselecteerde straten niet geschikt voor het afnemen van de enquête.

¹¹ Hierbij zijn de resultaten van non-respons niet compleet. Drie (ex-)projectgroepleden die niet meer deel nemen aan het project hebben verzuimd om de gegevens volledig aan te leveren.

¹² Het totale aantal huizen is berekend via www.postcode.nl, eventuele rekenfouten voorbehouden, evenals de regeling van straten met huisnummers boven de 150/151 waarbij niet alle huizen geënquêteerd hoeven te worden.

Onderstaand een kleine opsomming van de ondervonden problemen bij de geselecteerde straten wat veel non-respons heeft veroorzaakt:

- Straten waar enkel bedrijven stonden
- Straten waar geen huizen aan stonden:
  - o In verband met nieuwbouw (straten nog niet af of alleen nog maar één kant van de straat gerealiseerd dus bijv. alleen de vieren of alleen de vijven)
  - o In verband met sloop
  - o Omdat het alleen een straat was waar andere straten op uitkwamen
- Straten waar net op nummers 4 en 5 bedrijven stonden zoals een school of opvang.
- Huizen die leeg en te koop stonden
- Straten lagen in een winkelcentrum

Andere redenen van non-respons waren:

- Geen zin of belang om mee te werken aan het onderzoek
- Geen tijd beschikbaar
- Niet in staat om mee te werken aan het onderzoek:
  - o Door ouderdom
  - o Door gebrek aan kennis Nederlandse taal (immigranten)
- Verzoek bij de deur om niet aan te bellen voor enquêtes
- Mensen die niet thuis waren en ook geen postbus hadden.
- Groot aantal achtergelaten enquêtes die niet terug gestuurd zijn

De responsregistratie is opgenomen in bijlage 2.

5.3 Verwerking van respons

De ingevulde enquêtes zijn verwerkt en geanalyseerd in het programma SPSS. Dit is een computerprogramma waarmee statistische analyses gemaakt kunnen worden. Hierbij is gebruik gemaakt van een codeboek dat is aangeleverd door de heer R.H. Rijnks van de Rijksuniversiteit Groningen.

Bij de respons is gebruik gemaakt van verschillende coderingen. Bij vraag 2 kon er bijvoorbeeld een rapportcijfer worden gegeven op gebied van wonen, werken en recreëren, 1 voor slecht en 10 voor goed. Deze cijfers zijn rechtstreeks overgenomen in SPSS.

Maar in vraag 3 en 6 werden stellingen voorgelegd met vijf antwoordmogelijkheden. Deze vijf mogelijkheden hebben een cijfer toegewezen gekregen waarmee dit in SPSS duidelijk gemaakt kon worden. Deze opzet was als volgt:

Antwoordmogelijkheid	Code in SPSS
Helemaal mee eens	1
Mee eens	2
Neutraal	3
Mee oneens	4
Helemaal mee oneens	5

Zo zijn alle vragen omgezet naar een cijfer waarmee het eenvoudig ingevoerd kon worden. Vervolgens kon hiermee tabellen en dergelijke gemaakt worden waarmee de resultaten kon worden geanalyseerd. Daarbij zijn categorieën gemaakt op basis van leeftijd en opleiding zodat hierbij de verschillen onder de verschillende leeftijdsklassen bekeken konden worden.

6 Onderzoeksresultaten

In het volgende hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek besproken. Met behulp van verklarende teksten worden cijfers, tabellen, diagrammen en overzichten weergegeven. Deze resultaten dienen antwoord te geven op de eerder gestelde deelvragen. Elk deelonderwerp bestaat uit één deelvraag. Deze deelvraag wordt daarna beantwoord met behulp van cijfermatige onderbouwingen.

6.1 Deelonderwerp 1: Bekendheid

Het eerste deelonderwerp dat wordt besproken is bekendheid. Aan de hand van gegevens die betrekking hebben tot watersport, wandelrecreatie, beroep en het rapportcijfer dat de geënquêteerden hebben gegeven voor werken en recreëren wordt de eerste deelvraag beantwoord. Deze luidt als volgt:

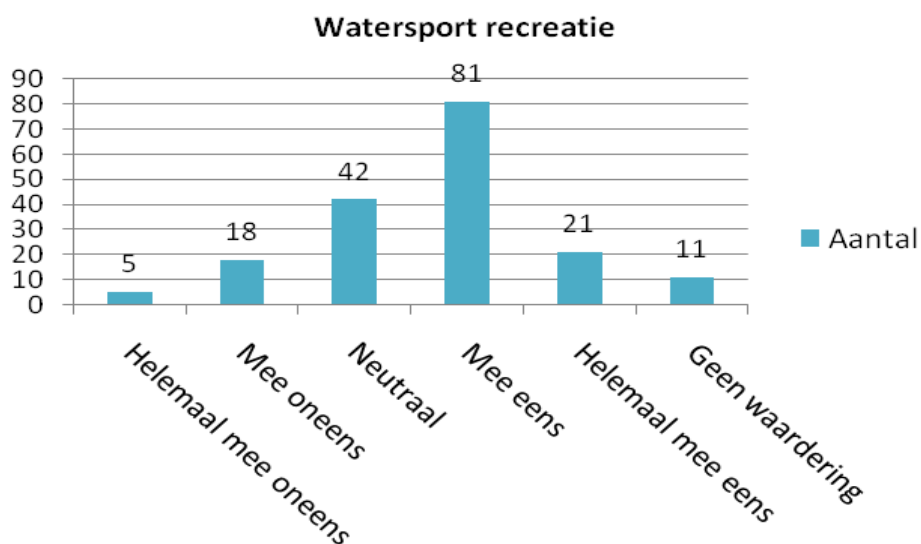
Is de bevolking binnen de Veenkoloniën zich bewust van de recreatieve en demografische kenmerken die de Veenkoloniën bezit?

6.1.1 Watersportrecreatie

In de tabel en grafiek zijn de resultaten weergegeven van de vraag of men bij de Veenkoloniën ook denkt aan watersportrecreatie.

Wat opvalt aan de tabel is dat 58% van de respondenten de Veenkoloniën associëren met watersport. Toch is er ook bijna een kwart van de ondervraagden die een neutraal antwoord geven op deze stelling. Ter verduidelijking is er een grafiek gemaakt.

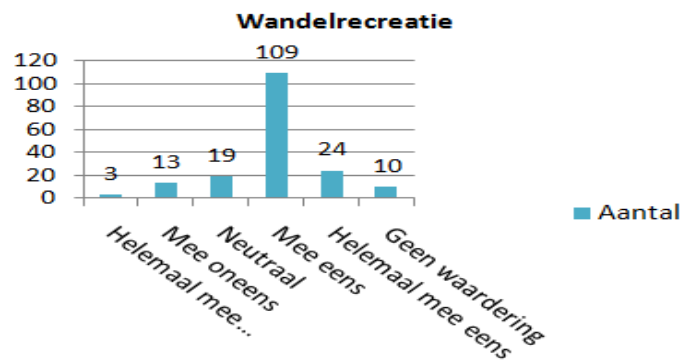
WATERSPORT RECREATIE	Aantal	Percentage
Helemaal mee oneens	5	3%
Mee oneens	18	10%
Neutraal	42	24%
Mee eens	81	46%
Helemaal mee eens	21	12%
Geen waardering	11	6%
Totaal	178	100%

6.1.2 Wandelrecreatie

In de tabel en grafiek zijn de resultaten weergegeven van de vraag of men bij de Veenkoloniën ook denkt aan wandelrecreatie. Net zoals bij de watersport associëren veel van de respondenten de Veenkoloniën met wandelrecreatie. 74% van de ondervraagden gaven bij de stelling aan het hiermee eens te zijn of helemaal mee eens. In de grafiek is nog beter te zien hoe men heeft geantwoord op deze stelling.

WANDELRECREATIE RECREATIE	Aantal	Percentage
Helemaal mee oneens	3	2%
Mee oneens	13	7%
Neutraal	19	11%
Mee eens	109	61%
Helemaal mee eens	24	13%
Geen waardering	10	6%
Totaal	178	100%

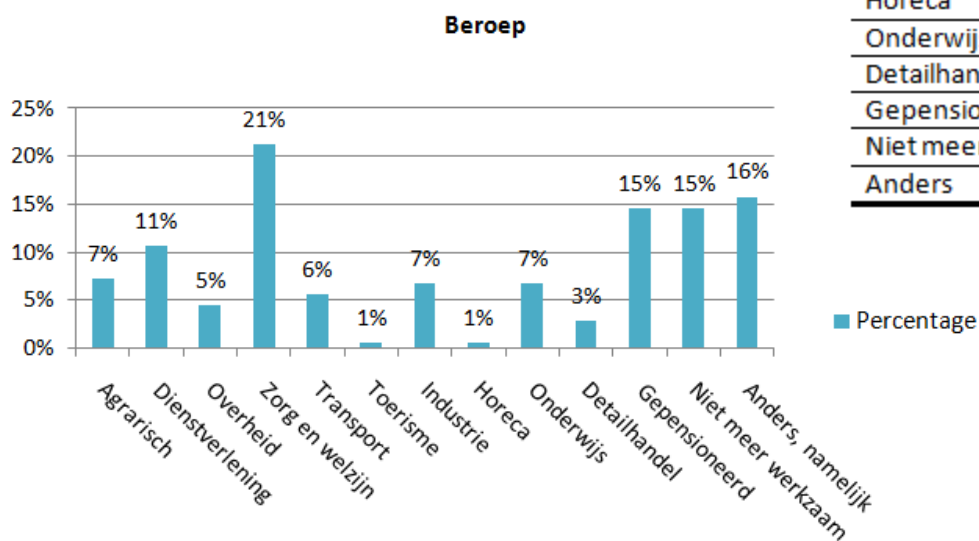
6.1.3 Beroep

Voor het demografische aspect is vraag acht, 'In welke sector bent u werkzaam?', gebruikt.

Wat als eerste opvalt in de tabel is dat van de ondervraagden slechts 7% werkzaam is in de agrarische sector, terwijl de Veenkoloniën wordt gekenmerkt als een grootschalig agrarisch gebied. In de sector Zorg en Welzijn zijn de meeste respondenten werkzaam namelijk 21,3%.

De kleinere sectoren zijn toerisme, horeca en detailhandel.

BEROEP	Percentage
Agrarisch	7,3%
Dienstverlening	10,7%
Overheid	4,5%
Zorg en Welzijn	21,3%
Transport	5,6%
Toerisme	0,6%
Industrie	6,7%
Horeca	0,6%
Onderwijs	6,7%
Detailhandel	2,8%
Gepensioneerd	14,6%
Niet meer werkzaam	14,6%
Anders	15,8%
Totaal	100,0%

6.1.4 Rapportcijfers

In de volgende tabellen zijn de rapportcijfers verwerkt die de respondenten hebben gegeven voor de aspecten wonen, werken en recreëren¹³.

In de tabellen van werken en recreëren valt op dat bij beide aspecten de grootste groep heeft geoordeeld met een 7. Over wonen zijn de respondenten nog iets positiever, de grootste groep heeft dit aspect beoordeeld op een 8.

WONEN	Aantal	Percentage	WERKEN	Aantal	Percentage	RECREËREN	Aantal	Percentage
1			1	1	1%	1		
2	1	1%	2			2	1	1%
3	1	1%	3	11	6%	3	3	2%
4			4	9	5%	4	7	4%
5	8	4%	5	19	11%	5	14	8%
6	10	6%	6	35	20%	6	26	15%
7	49	28%	7	50	28%	7	52	29%
8	74	42%	8	29	16%	8	45	25%
9	22	12%	9	11	6%	9	14	8%
10	12	7%	10	3	2%	10	7	4%
Non-respons	1	1%	Non-respons	10	6%	Non-respons	9	5%
Totaal	178	100%	Totaal	178	100%	Totaal	178	100%

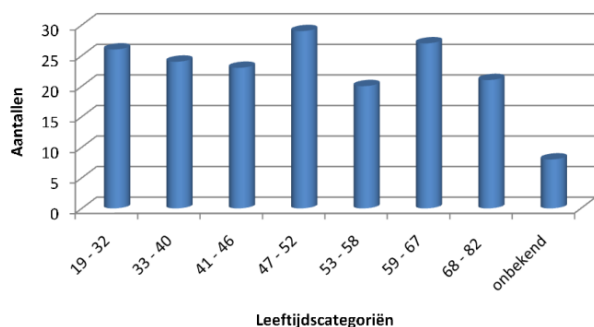
6.2 Deelonderwerp 2: Bevolkingsamenstelling

Het volgende deelonderwerp dat besproken wordt heeft te maken met de bevolkingsamenstelling. Er wordt achterhaald waar de bevolking in het gebied uit bestaat. Hierbij wordt gekeken naar leeftijd, opleidingsniveau en hoe lang men al in de Veenkoloniën woont. De deelvraag die hierbij naar voren komt is:

Hoe is de bevolking in de Veenkoloniën opgebouwd?

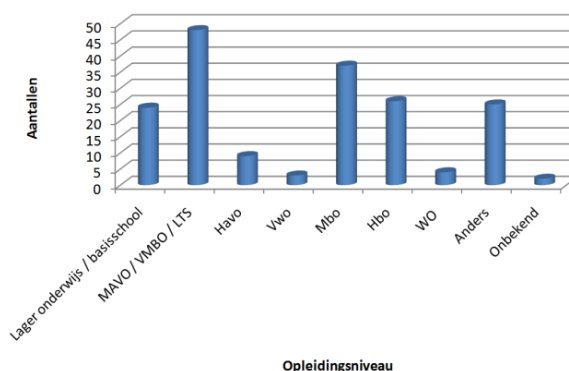
In de onderstaande tabellen ziet u de opbouw van de leeftijd en het opleidingsniveau. Vervolgens worden deze twee tegen elkaar uit gezet en ziet u hoe de verschillende leeftijden zijn opgeleid.

Leeftijdscategorieën	Aantal	Percentage
19 – 32	26	14,6%
33 – 40	24	13,5%
41 – 46	23	12,9%
47 – 52	29	16,3%
53 – 58	20	11,2%
59 – 67	27	15,2%
68 – 82	21	11,8%
Onbekend	8	4,5%
Totaal	178	100%

¹³ De tabel voor wonen is slechts opgenomen voor de volledigheid, deze heeft verder geen invloed op de beantwoording van de deelvraag.

Hoogst genoten en afgeronde opleiding	Aantal	Percentage
Lager onderwijs / basisschool	24	13,5%
MAVO / VMBO / LTS	48	27,0%
Havo	9	5,1%
Vwo	3	1,7%
Mbo	37	20,8%
Hbo	26	14,6%
WO	4	2,2%
Anders	25	14,0%
Onbekend	2	1,1%
Totaal	178	100%

Bij de vraag naar de leeftijd van de respondent waren er 8 personen die dit niet wouden aangeven. Er valt op dat de verschillende groepen ongeveer evenveel respondenten bevat, maar let hierbij wel op de verschillende groottes bij de leeftijdscategorieën. In de bijlagen is om deze reden een uitgebreidere tabel opgenomen, zie hiervoor bijlage 3. De grootste groep respondenten behoort tot de categorie 47 tot 52 jaar.

Bij de vraag naar opleiding bleek dat de grootste groep een laag opleidingsniveau hebben, namelijk MAVO, VMBO en LTS. Daarnaast heeft maar een kleine groep doorgestudeerd naar MBO of HBO opleiding, slechts 35,4%. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat er in de categorie anders ook opleidingen stonden als Universiteit, maar daarnaast ook Kunstacademie en interne opleidingen bij bedrijven en dergelijke.

In de onderstaande tabel zijn deze twee tabellen tegenover elkaar gezet. Hierbij valt de grote groep jongeren, 19 tot 32 jaar, bij de MBO opleiding op. Daarnaast valt op dat de meesten toch lager opgeleid zijn waarbij MAVO / VMBO / LTS en MBO de uitschieters zijn.

		Opleiding								Totaal
		Lager onderwijs / basisschool	MAVO / VMBO / LTS	Havo	Vwo	Mbo	Hbo	WO	Anders	
Leeftijd	19 – 32	3	2	0	2	15	2	0	2	26
	33 – 40	1	6	4	0	4	6	1	2	24
	41 – 46	0	8	2	1	7	4	1	0	23
	47 – 52	6	9	1	0	2	3	1	7	29
	53 – 58	1	6	1	0	3	5	0	4	20
	59 – 67	5	7	1	0	1	4	1	7	26
	68 – 82	7	7	0	0	2	2	0	3	21
Totaal		23	45	9	3	34	26	4	25	169

Ook is gekeken hoelang de respondenten al in de Veenkoloniën heeft gewoond en of ze er zijn geboren. Dit is weergegeven in de tabellen hieronder. Opvalt is dat een groot aantal mensen in de Veenkoloniën zijn geboren. Daarnaast zijn wonen de meeste mensen al 33 tot 44 jaar in de Veenkoloniën.

Geboren in de Veenkoloniën	Aantal	Percentage
Ja	111	62%
Nee	66	37%
Onbekend	1	1%
Totaal	178	100%

Hoe lang heeft u in de Veenkoloniën gewoond?	Aantal	Percentage
Minder dan 16 jaar	37	20,8%
16 – 32 jaar	34	19,1%
33 – 44 jaar	40	22,5%
45 – 56 jaar	33	18,5%
57 jaar of meer	33	18,5%
Onbekend	1	0,6%
Totaal	178	100%

6.3 Deelonderwerp 3: Landschappelijke kenmerken

Het laatste deelonderwerp is landschappelijke kenmerken. De deelvraag zal worden beantwoord door middel van de resultaten op de vragen of de respondenten van mening zijn dat de aspecten open landschap, grootschalig akkerbouw, mooie natuur en afwisselend gebied van toepassing zijn op de Veenkoloniën. De deelvraag luidt:

In welke mate weet de bevolking uit de Veenkoloniën wat de Veenkoloniën bieden in landschappelijk opzicht?

6.3.1 Open landschap

Vindt de bevolking dat de Veenkoloniën gekenmerkt wordt door een open landschap?

Aan de hand van de 178 ingevulde enquêtes is er een duidelijke samenhang te zien van gedachtes over het wel of niet kenmerkende open landschap. In 149 van de 178 gevallen wordt de Veenkoloniën gezien als een gebied wat zich zeker kenmerkt als een "open landschap". Dit beslaat 84% van de respondenten.

OPEN LANDSCHAP	Aantal	Percentage
Helemaal mee oneens	5	3%
Mee oneens	7	4%
Neutraal	8	4%
Mee eens	105	59%
Helemaal mee eens	44	25%
Geen waardering	9	5%
Totaal	178	100%

6.3.2 Grootschalig landbouwgebied

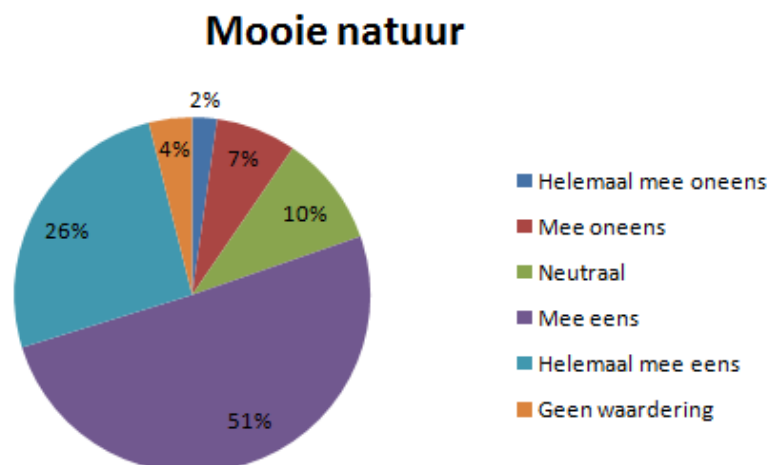
Vindt de bevolking dat het gebied gekenmerkt wordt door landbouwgebied?

Aangezien in een open landschap grootschalige akkerbouw gemakkelijk plaats kan vinden. Zou het logisch kunnen zijn dat de bevolking dit ook zo ziet. Aan de hand van de resultaten is dit bij het merendeel terug te zien. 7 op de 10 respondenten associeert de Veenkoloniën ook met grootschalige akkerbouw.

GROOTSCHALIGE AKKERBOUW	Aantal	Percentage
Helemaal mee oneens	4	2%
Mee oneens	15	8%
Neutraal	22	12%
Mee eens	99	56%
Helemaal mee eens	25	14%
Geen waardering	13	7%
Totaal	178	100%

6.3.3 Mooie natuur

Vindt de bevolking dat het gebied een mooie natuur heeft? Aan de hand van het cirkeldiagram is overduidelijk te zien dat de respondenten het gebied mooi of zelfs erg mooi vinden. 77% van de respondenten vonden dat het gebied een mooie omgeving heeft.

6.3.4 Afwisselend gebied

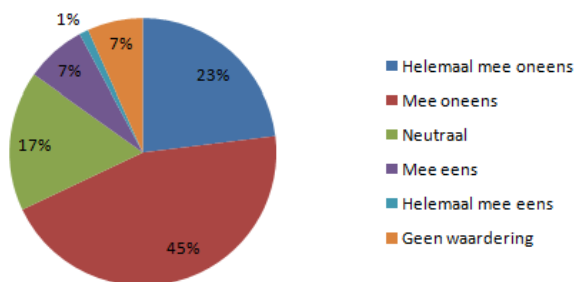
Vind de bevolking dat de Veenkoloniën een afwisselend gebied is? Het eerste wat opvalt in de grafiek is het relatief hoge aantal neutrale beoordelingen. Ongeveer één op de vier ondervraagden in het gebied weet niet of het gebied afwisselend is. Hierbij komt nog de 7% van de respondenten die helemaal geen antwoord heeft gegeven op de stelling. Dit betekent dat dus zo'n 33% van de ondervraagden het gebied niet kan benoemen als divers gebied.

AFWISSELEND GEBIED	Aantal	Percentage
Helemaal mee oneens	7	4%
Mee oneens	43	24%
Neutraal	43	24%
Mee eens	65	37%
Helemaal mee eens	7	4%
Geen waardering	13	7%
Totaal	178	100%

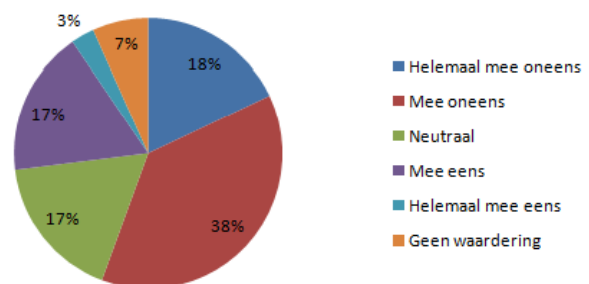
6.4 Negatief beeld?

In de vragenlijst stonden een aantal stellingen waarbij de respondenten konden aangeven of ze hier ook aan moesten denken als ze dachten aan de Veenkoloniën. De vier meest negatieve aspecten hierbij waren eenzaamheid, ouderwets, saai en ver weg van voorzieningen. Onderstaand zijn de resultaten van deze aspecten weergegeven in cirkeldiagrammen.

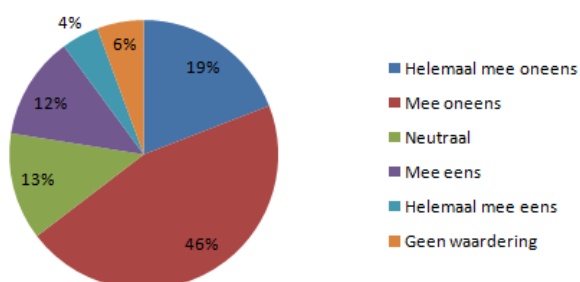
Eenzaamheid

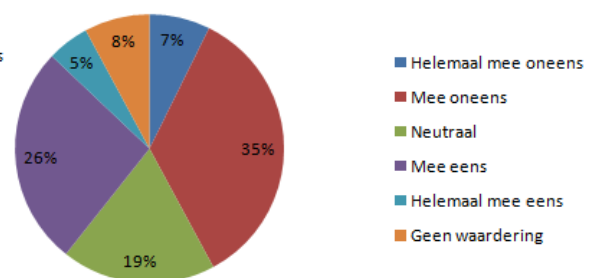
Ouderwets

Saai

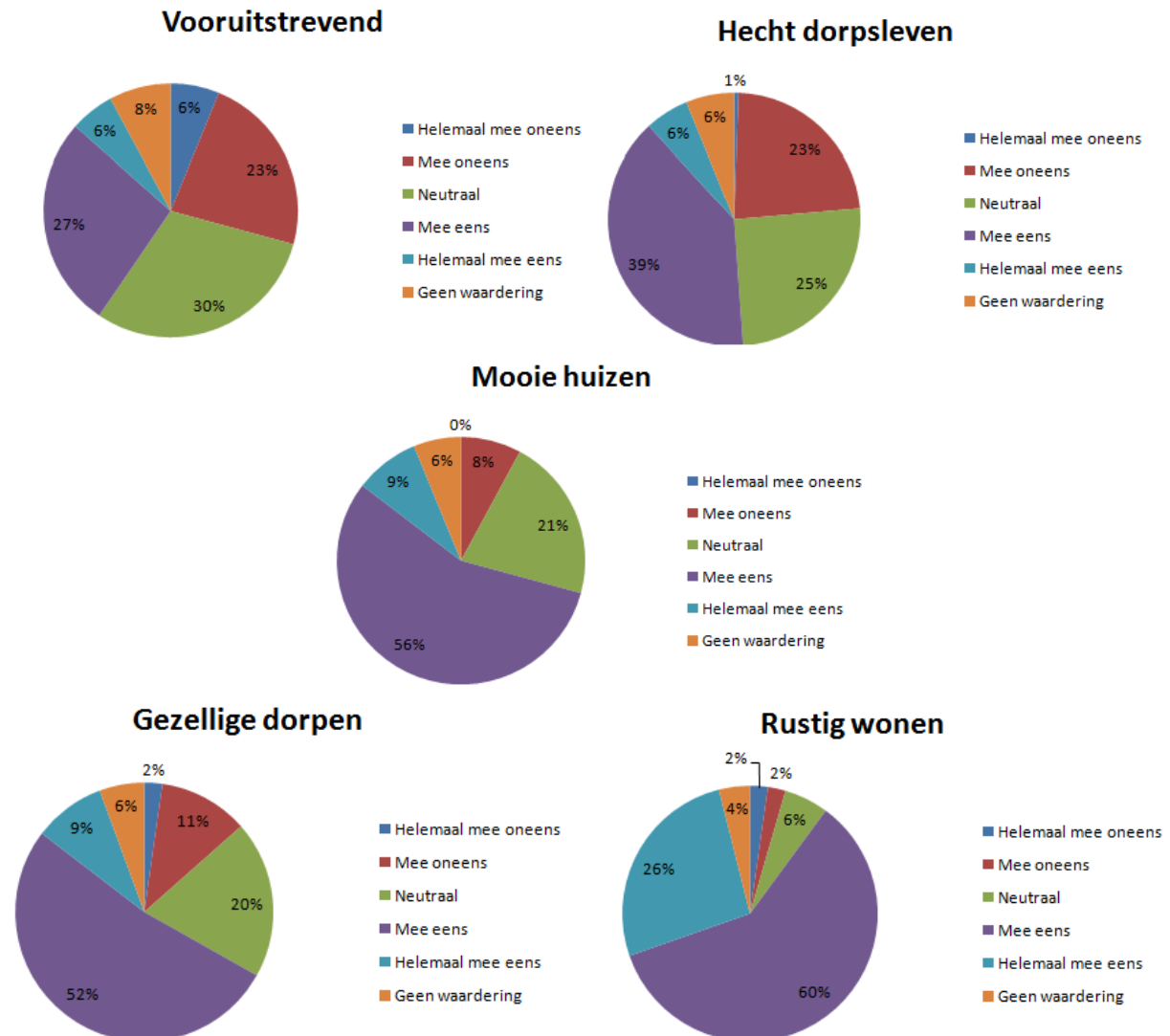
Ver weg van voorzieningen

Wat opvalt bij alle vier de aspecten is dat het overgrote deel hiermee oneens is. In bijna alle gevallen beslaat de keuzemogelijkheden helemaal mee oneens en mee oneens meer dan de helft van de respondenten. Hier valt uit af te leiden dat de mensen over deze aspecten dus positief zijn over de Veenkoloniën.

6.5 Positief beeld?

In de vragenlijst stonden een aantal stellingen waarbij de respondenten konden aangeven of ze hier ook aan moesten denken als ze dachten aan de Veenkoloniën. De vijf meest positieve aspecten hierbij waren hecht dorpsleven, mooie huize, gezellige dorpen, rustig wonen en vooruitstrevend. Onderstaand zijn de resultaten van deze aspecten weergegeven in cirkeldiagrammen.

Bij de aspecten hecht dorpsleven, mooie huizen, gezellige dorpen en rustig wonen zijn het merendeel het mee eens. In de meeste gevallen zelfs meer dan de helft van de respondenten. Hier valt uit af te leiden dat de mensen over deze aspecten dus positief zijn over de Veenkoloniën.

Wat opvalt is dat bij het aspect vooruitstrevend de meningen nogal verdeeld zijn. De keuzemogelijkheden mee oneens, neutraal en mee eens beslaan allemaal een ongeveer gelijke groep respondenten. Hieruit kan geconcludeerd worden dat er veel mensen zijn die niet goed op de hoogte zijn van ondernemingen en acties die gevoerd worden om het gebied verder ontwikkelen.

6.6 Wat verder opviel

Tot slot is er een schematisch overzicht gemaakt van de respons die de 178 geënquêteerden hebben gegeven op de vraag 'Als ik aan de Veenkoloniën denk dan denk ik aan...'. Van de vraag is geprobeerd rubrieken te maken. Per rubriek zal het respons worden besproken.

6.6.1 Agrarisch

Zoals te verwachten was waren veel respondenten er mee eens dat de agrarisch getinte aspecten er aan de Veenkoloniën deed denken. Dit gebied wordt dan ook gekenmerkt als een grootschalig agrarisch gebied.

AGRARISCH	Helemaal mee oneens		Mee oneens		Neutraal		Mee eens		Helemaal mee eens		Geen waardering	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Aardappels	6	3%	15	9%	21	12%	95	54%	29	16%	10	6%
Avebe	11	6%	24	14%	24	14%	88	51%	17	10%	8	5%
Grootschalige akkerbouw	4	2%	15	9%	22	13%	99	57%	25	14%	9	5%
Trekkerboeren	10	6%	17	10%	31	18%	88	50%	19	11%	10	6%

6.6.2 Attracties

Bij de respons op de vraag of het internationaal natuurpark bleek dat er veel waren die hier niet of weinig mee bekend waren. Er waren zelfs een aantal respondenten die reageerden zelfs van: 'Is er dan een internationaal natuurpark?' of antwoorden met neutraal omdat ze het niet konden beoordelen. Het veenkoloniaal museum heeft daarentegen meer naamsbekendheid onder de inwoners van de Veenkoloniën.

ATTRACTIES	Helemaal mee oneens		Mee oneens		Neutraal		Mee eens		Helemaal mee eens		Geen waardering	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Internationaal natuurpark	23	13%	31	18%	48	28%	51	29%	12	7%	8	5%
Veenkoloniaal museum	16	9%	13	7%	29	17%	91	52%	16	9%	9	5%

6.6.3 Geschiedenis

Zoals te verwachten was waren veel respondenten er mee eens dat de turfindustrie aan de Veenkoloniën deed denken, maar toch was de groep die hierbij neutraal beantwoorde niet veel kleiner. Veel respondenten wisten niet te beoordelen of scheepswerven van toepassing was op de Veenkoloniën. Ook van de veenbrand waren weinig respondenten nog van op de hoogte, vooral de oudere generatie wist hier nog in geuren en kleuren over te vertellen.

GESCHIEDENIS	Helemaal mee oneens		Mee oneens		Neutraal		Mee eens		Helemaal mee eens		Geen waardering	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Scheepswerven	24	14%	45	26%	53	30%	40	23%	2	1%	10	6%
Turfindustrie	17	10%	33	19%	49	28%	58	33%	10	6%	9	5%
Veenbrand	52	30%	30	17%	50	29%	27	16%	5	3%	10	6%

6.6.4 Negatief

Zoals al besproken was in paragraaf 6.4 zijn de respondenten niet eens met de negatievere aspecten die gevraagd werden. Zie voor verdere toelichting hierop paragraaf 6.4.

NEGATIEF	Helemaal mee oneens		Mee oneens		Neutraal		Mee eens		Helemaal mee eens		Geen waardering	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Eenzaamheid	41	24%	80	46%	30	17%	13	7%	2	1%	8	5%
Ouderwets	32	18%	67	38%	31	18%	31	18%	5	3%	9	5%
Saai	34	19%	81	46%	23	13%	22	13%	8	5%	7	4%
Ver weg van voorzieningen	13	7%	62	35%	33	19%	47	27%	9	5%	11	6%

6.6.5 Omgeving

De aspecten die onder de omgeving vielen waren voornamelijk zaken die de respondenten aan de Veenkoloniën deed denken. Zo zijn de zaken zoals lintdorpen en open landschap dan ook typerend voor het gebied. Wat wel op valt is dat de meningen over afwisselend gebied zeer verschillen. Daarbij heeft de helft beantwoord met mee oneens of neutraal. Dit is reeds besproken in paragraaf 6.3.4.

OMGEVING	Helemaal mee oneens		Mee oneens		Neutraal		Mee eens		Helemaal mee eens		Geen waardering	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Afwisselend gebied	7	4%	43	25%	43	25%	65	37%	7	4%	9	5%
Bruggen en sluisen	2	1%	9	5%	31	18%	101	58%	24	14%	8	5%
Lintdorpen	17	10%	9	5%	32	18%	82	47%	26	15%	10	6%
Mooie natuur	4	2%	13	7%	18	10%	90	51%	46	26%	5	3%
Open landschap	5	3%	7	4%	8	5%	105	60%	44	25%	6	3%
Vlak	0		17	10%	18	10%	102	59%	30	17%	7	4%

6.6.6 Positief

Zoals al besproken was in paragraaf 6.5 zijn de respondenten het eens met de positievere aspecten die gevraagd werden. Zie voor verdere toelichting hierop paragraaf 6.5.

POSITIEF	Helemaal mee oneens		Mee oneens		Neutraal		Mee eens		Helemaal mee eens		Geen waardering	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Gezellige dorpen	4	2%	20	11%	35	20%	93	53%	16	9%	8	5%
Hecht dorpsleven	1	1%	41	23%	45	26%	70	40%	10	6%	8	5%
Mooie huizen	0		14	8%	38	22%	100	57%	15	9%	8	5%
Rustig wonen	4	2%	4	2%	10	6%	106	60%	47	27%	5	3%
Vooruitstrevend	11	6%	41	24%	54	31%	48	28%	10	6%	10	6%

6.6.7 Recreatie

Zoals al besproken was in paragraaf 6.1.1 en 6.1.2 doen de aspecten wandelrecreatie en watersportrecreatie veel de respondenten denken aan de Veenkoloniën. Zie voor verdere toelichting de benoemde paragrafen.

RECREATIE	Helemaal mee oneens		Mee oneens		Neutraal		Mee eens		Helemaal mee eens		Geen waardering	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Wandelrecreatie	3	2%	13	35%	19	11%	109	62%	24	14%	8	5%
Watersportrecreatie	5	3%	18	10%	42	24%	81	46%	21	12%	8	5%

7 Conclusie, aanbevelingen en evaluatie

In dit slothoofdstuk vindt u de conclusie, aanbevelingen en evaluatie van het onderzoek en het proces daarvan.

7.1 Conclusie

De commissie Hoekstra die onderzoek verricht heeft naar de Veenkoloniën concludeerde dat dit gebied te kampen had met een imagoprobleem. Dit is middels een kwantitatief steekproefsgewijze veldonderzoek nader onderzocht waarbij het onderzoeksteam bij circa 1300 woningen in de Veenkoloniën langs is geweest. Er zijn totaal 178 mensen ondervraagd. Helaas was het door beperkingen niet mogelijk om meerdere gebieden van Nederland bij dit onderzoek te betrekken. Hieraan lag de beperkte tijd en tekort aan onderzoekers ten grondslag. Om deze reden is slechts gekeken naar het beeld dat de mensen van binnen de Veenkoloniën hebben. Door middel van de uitkomsten van de enquêtes kan de centrale vraagstelling, *“Welke factoren spelen een rol bij de algehele beeldvorming van het gebied de Veenkoloniën bij de mensen”*, beantwoord worden. De deelvragen kunnen met de resultaten beantwoord worden.

7.1.1 Bekendheid

De deelvraag luidde: *Is de bevolking binnen de Veenkoloniën zich bewust van de recreatieve en demografische kenmerken die de Veenkoloniën bezit?*

Na aanleiding van de resultaten van de respons over het beeld van watersportrecreatie, wandelsportrecreatie en het cijfer voor werken en recreëren en beroepen kan deze vraag beantwoord worden. Op gebied van recreatieve kenmerken zijn de respondenten redelijk bekend. De meesten beoordelen dit dan ook met een 7. Daarnaast associëren veel mensen het gebied met watersportrecreatie en wandelrecreatie. Op gebied van demografische kenmerken is gekeken naar de arbeidssectoren van de respondenten en het cijfer wat ze hiervoor geven. Wat hierbij opvalt is dat slechts 7% van de respondenten werkzaam is in de agrarische sector, terwijl het gebied wordt gekenmerkt als grootschalig agrarisch gebied. De grootste groep respondenten is werkzaam in de sector zorg en welzijn. Het werken wordt door de grootste groep ook beoordeeld met een 7.

7.1.2 Bevolkingssamenstelling

De deelvraag luidde: *Hoe is de bevolking in de Veenkoloniën opgebouwd?*

Bij de bevolkingsopbouw is gekeken naar leeftijd, opleidingsniveau en hoe lang men al in het gebied woont. De leeftijden van de respondenten zijn redelijk verdeeld. Elke leeftijdsgroep is ongeveer evenredig aanwezig. De leeftijdscategorie van 41 – 52 is het sterkst vertegenwoordigd. Daarnaast blijkt dat de respondenten over het algemeen laag zijn opgeleid. De opleiding MAVO, VMBO en LTS is het vaakst voorkomend onder de respondenten. De opleiding MBO heeft ook een groot aandeel, met name onder de jongeren van 19 tot 32 jaar. Wanneer men kijkt naar hoe lang men al in de Veenkoloniën woont is de groep van 33 tot 44 jaar het grootst. Daarnaast is ook bijna tweederde van de respondenten in de Veenkoloniën geboren. Hieruit valt te concluderen dat de mensen voornamelijk in dezelfde regio blijven.

7.1.3 Landschappelijke kenmerken

De deelvraag luidde: *In welke mate weet de bevolking uit de Veenkoloniën wat de Veenkoloniën bieden in landschappelijk opzicht?*

De laatste deelvraag is beantwoord met behulp van de resultaten op de vragen open landschap, grootschalig akkerbouw gebied, mooie natuur en afwisselend gebied.

84% van de respondenten zijn van mening dat het gebied zich kenmerkt als een open landschap.

7 op de 10 respondent associeert de Veenkoloniën met grootschalig akkerbouw.

77% van de respondenten vindt dat het gebied een mooie natuur heeft.

De respondenten kunnen niet goed beoordelen of er sprake is van een afwisselend gebied.

7.1.4 Factoren bij de algehele beeldvorming

De probleemstelling luidde: *Welke factoren spelen en rol bij de algehele beeldvorming van het gebied de Veenkoloniën bij de mensen?* De aspecten die een rol spelen voor bij de algehele beeldvorming zijn voornamelijk:

- ❖ de agrarische kenmerken met name de aardappelindustrie
- ❖ de landschappelijke kenmerken als lintdorpen, open landschap, vlakke, bruggen en sluizen en de mooie natuur
- ❖ de geschiedenis met betrekking tot veen en turf
- ❖ het hechte dorpsleven en de gezellige dorpen
- ❖ rustig wonen

7.1.5 Is er een negatief of positief beeld?

Na aanleiding van een evaluatie op de respons op de stelling of een aspect aan de Veenkoloniën gedenkt wordt kan worden geconcludeerd dat er sprake is van een positief beeld. De negatieve aspecten, eenzaamheid, ouderwets, saai en ver weg van voorzieningen, worden namelijk allen negatief beoordeeld. De positieve aspecten, vooruitstrevend, hecht dorpsleven, mooie huizen, gezellige dorpen en rustig wonen, zijn allen positief beoordeelt.

7.1.6 Positief beeld

De conclusies die wij aan de hand van het onderzoek kunnen trekken zijn eenzijdig, omdat er enkel onderzoek is verricht in de Veenkoloniën zelf. De conclusie luidt dat er geen sprake is van een negatieve beeldvorming omtrent de Veenkoloniën onder haar eigen inwoners.

Het is aan de volgende onderzoekers om het tegendeel aan te tonen en om na te gaan hoe externen tegen het gebied aankijken.

7.2 Aanbevelingen

De Agenda voor de Veenkoloniën en de Rijksuniversiteit Groningen kunnen wij aanbevelen om de volgende onderzoekers meer tijd te geven en een groter team in te schakelen. Een kwantitatief steekproefsgewijze veldonderzoek is namelijk zeer tijdrovend. Er zitten meer uren in het reizen dan in het afnemen van enquêtes. Een enquête afnemen neemt circa tien minuten in beslag, daarnaast worden er grote afstanden af gelegd te voet en reizen via het openbaar vervoer is niet praktisch. Een auto verhoogt de efficiency, maar heeft op de plaats van bestemming weinig bij te dragen aan het verplaatsen van huis naar huis waardoor de loopafstand hoog blijft. Verder kunnen wij meedelen dat het respons veel lager was dan verwacht en dat de steekproeftrekking beter onderzocht moest worden. Dit omdat er veel straten waren geselecteerd waarin niet geënquêteerd kon worden. Tenslotte had de vraagstelling in de enquête beter geformuleerd kunnen worden. De vragen op zich zijn goed, maar de formulering kan worden aangescherpt. Zo was één van de vragen *'Ik woon hier tussen mijn soort mensen'*, hierop reageerde veel mensen verrast. Wellicht dient het de aanbeveling om een enquête door te laten nemen door een communicatie deskundige.

7.3 Evaluatie

Het enquêteren heeft veel tijd in beslag genomen, waardoor het onderzoek noodgedwongen is ingekort. Daarnaast is respons behoorlijk beïnvloed door dat er met de steekproef veel straten geselecteerd zijn die niet geschikt waren om te enquêteren of waar maar één of twee huizen in geselecteerd waren. Waarschijnlijk hadden we een beter resultaat behaald door op plekken zoals een winkelcentrum te gaan staan en zelf zorg te dragen dat de leeftijden uiteenlopen. Overigens was het jammer dat de projectgroep zelf weinig in te brengen had omdat alles al voor ons was uitgestippeld. Wij verwachten dat de onderzoekers die het imago over de Veenkoloniën gaan onderzoeken in de andere delen van Nederland, een andere conclusie trekken. Wellicht kunnen zij vervolgens ook onderzoeken wat ten grondslag ligt aan het verschil tussen de interne en de externe enquêtes.

Literatuurlijst

Internet

- Agenda voor de Veenkoloniën: *Commissie Hoekstra* geraadpleegd via http://www.veenkolonien.nl/De_Agenda
- Agenda voor de Veenkoloniën: *Gebiedsprogramma 2008-2012*, geraadpleegd via <http://www.veenkolonien.nl/Publicaties>
- Agenda voor de Veenkoloniën: *Het gebied*, geraadpleegd via www.veenkolonien.nl/Het_gebied

Literatuur / Naslagwerk

- Verhoeven, N. (2007). *Wat is onderzoek?*. Den Haag: Boom onderwijs.
- Handboek imago van de Veenkoloniën, d.d. 28.04.2010, geschreven door R.H. Rijnks

Deskundigen

- De heer R.H. Rijnks

Bijlagen

Bijlage 1 Interne enquête

Vraag 1: Noem maximaal 3 woorden waar u het eerst aan denkt als u denkt aan de Veenkoloniën en geef daarbij aan in welke mate deze associatie positief dan wel negatief is.

Woord:	Zeer positief	Positief	Neutraal	Negatief	Zeer negatief	Geen waardering
1.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 2: Geef een rapportcijfer voor de Veenkoloniën als gebied op de aspecten Wonen, Werken en Recreëren.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Geen waardering
1. Wonen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Werken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Recreëren	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 3: Hierna volgen een aantal stellingen: Ik woon in de Veenkoloniën want: (meerdere antwoorden mogelijk)

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens
1. het is een goed gebied om kinderen op te voeden	☐	☐	☐	☐	☐
2. het is een mooie omgeving	☐	☐	☐	☐	☐
3. ik kom hier vandaan	☐	☐	☐	☐	☐
4. ik ben hier op mijn plek	☐	☐	☐	☐	☐
5. mijn partner woont hier	☐	☐	☐	☐	☐
6. ik voel mij hier thuis	☐	☐	☐	☐	☐
7. dat is nodig voor mijn werk	☐	☐	☐	☐	☐
8. ik ken hier veel mensen	☐	☐	☐	☐	☐
9. ik woon hier tussen mijn soort mensen	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 4: Hoe vaak gaat u per maand:

	In uw dorp / stad	Buiten uw dorp / stad maar binnen uw provincie	Buiten uw provincie, maar binnen de Drents-Groningse Veenkoloniën	Elders
Boodschappen doen	... keer	... keer	... keer	... keer
Winkelen / detailhandel	... keer	... keer	... keer	... keer
Naar evenementen	... keer	... keer	... keer	... keer
Op stap / uit eten (horeca)	... keer	... keer	... keer	... keer

Vraag 5: Hoeveel tijd besteedt u gemiddeld per week aan:

	Geen tijd / niet van toepassing	Gemiddeld
Lokale sportvereniging	☐	...uur
Lokale culturele vereniging (toneel, muziek etc.)	☐	...uur
Organisatie van lokale evenementen	☐	...uur

Vraag 6: Elementen uit het gebied

Als ik aan de Veenkoloniën denk, dan denk ik aan:

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens
1. Avebe	☐	☐	☐	☐	☐
2. Open landschap	☐	☐	☐	☐	☐
3. Grootschalige akkerbouw	☐	☐	☐	☐	☐
4. Mooie natuur	☐	☐	☐	☐	☐
5. Rustig wonen	☐	☐	☐	☐	☐
6. Eenzaamheid	☐	☐	☐	☐	☐
7. Turfindustrie	☐	☐	☐	☐	☐
8. Ouderwets	☐	☐	☐	☐	☐
9. Scheepswerven	☐	☐	☐	☐	☐
10. Saai	☐	☐	☐	☐	☐
11. De grote veenbrand van 1917	☐	☐	☐	☐	☐
12. Veenkoloniaal museum	☐	☐	☐	☐	☐
13. Lintdorpen	☐	☐	☐	☐	☐
14. Gezellige dorpen	☐	☐	☐	☐	☐
15. Mooie huizen	☐	☐	☐	☐	☐
16. Internationaal natuurpark	☐	☐	☐	☐	☐
17. Hecht dorpsleven	☐	☐	☐	☐	☐
18. Bruggen en sluizen	☐	☐	☐	☐	☐
19. Watersport / vaarrecreatie	☐	☐	☐	☐	☐
20. Wandelrecreatie	☐	☐	☐	☐	☐
21. Vlak	☐	☐	☐	☐	☐
22. Ver van voorzieningen	☐	☐	☐	☐	☐
23. Vooruitstrevend	☐	☐	☐	☐	☐
24. Afwisselend gebied	☐	☐	☐	☐	☐
25. Aardappels	☐	☐	☐	☐	☐
26. Trekkerboeren	☐	☐	☐	☐	☐

Vraag 7: Achtergrond

	Ja	Nee
Werkt u (hoofdzakelijk) in de Veenkoloniën?	☐	☐
Bent u geboren in de Veenkoloniën?	☐	☐
Woonde u tussen uw 12 ^e en 18 ^e levensjaar in de Veenkoloniën?	☐ , namelijk ..... jaren	☐
Hoe lang heeft u in de Veenkoloniën gewoond?	..... jaar	
Wat is uw leeftijd?	..... jaar	
Wat is uw geslacht?	☐ man	☐ vrouw

Vraag 8: Classificeer uw huidige woonsituatie:

Buiten de bebouwde kom	In een klein dorp	In een groot dorp	In een plattelandstadje	In een stad	In een grote stad
☐	☐	☐	☐	☐	☐

**Vraag 9: In welke sector bent u werkzaam?
(meerdere antwoorden mogelijk)**

Agrarisch	☐	Industrie	☐
(Zakelijke) dienstverlening	☐	Horeca	☐
Overheid	☐	Onderwijs	☐
Zorg en welzijn	☐	Detailhandel	☐
Transport	☐	Gepensioneerd	☐
Toerisme	☐	Niet meer werkzaam	☐
Anders, namelijk			

Vraag 10: Wat is uw hoogst-genoten en afgeronde opleiding?

Lager-/ basisonderwijs	MAVO / VMBO / LTS	HAVO	VWO	MBO	HBO	WO
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐ Anders, namelijk:						

In te vullen door onderzoeker:

Schil:	Route:
--------	--------

Bijlage 2 Responsregistratie

Veenkoloniën	Duo	Response	Achtergelaten enquêtes*	Non response
Nieuw-Amsterdam / Veenoord Routes buiten de kernen: 12, 16, 17	Wibo en Bastiaan	32	29	4
Klazienaveen Routes buiten de kernen: 9, 10, 11	Julian en Ermand	37	59	22
Stadskanaal Routes buiten de kernen: 14, 15	Joyce, Anniek en Debbie	19		
Pekela's Routes buiten de kernen: 7, 8	Coos en Martin	14	63	18
Veendam Routes buiten de kernen: 5, 6, 13	Daniëlle en Yvette	27	96	49
Hoogezand – Sappemeer Routes buiten de kernen: 1, 2, 3, 4	Ricardo en Mena	20	17	19
Totaal		149	264	112

* Van de achtergelaten enquêtes heeft de heer R.H. Rijns nog 47 enquêtes ontvangen.

Bijlage 3 Leeftijdscategorieën

Leeftijdscategorieën	Aantal	Percentage
19 – 32	26	14,6%
33 – 40	24	13,5%
41 - 46	23	12,9%
47 – 52	29	16,3%
53 – 58	20	11,2%
59 – 67	27	15,2%
68 – 82	21	11,8%
Onbekend	8	4,5%
Totaal	178	100%

Leeftijd	Aantal	Percentage	Leeftijd	Aantal	Percentage
19	4	2,2%	53	4	2,2%
21	2	1,1%	54	3	1,7%
23	2	1,1%	55	4	2,2%
24	4	2,2%	56	5	2,8%
25	1	0,6%	58	4	2,2%
26	1	0,6%	59	2	1,1%
28	4	2,2%	60	2	1,1%
29	1	0,6%	61	3	1,7%
30	1	0,6%	62	8	4,5%
31	1	0,6%	63	2	1,1%
32	5	2,8%	64	2	1,1%
33	1	0,6%	65	2	1,1%
34	1	0,6%	66	2	1,1%
35	1	0,6%	67	4	2,2%
36	4	2,2%	68	2	1,1%
37	4	2,2%	69	1	0,6%
38	4	2,2%	70	1	0,6%
39	4	2,2%	71	2	1,1%
40	5	2,8%	72	1	0,6%
41	3	1,7%	73	1	0,6%
42	5	2,8%	74	1	0,6%
44	10	5,6%	75	4	2,2%
45	1	0,6%	78	1	0,6%
46	4	2,2%	79	1	0,6%
47	4	2,2%	80	2	1,1%
48	8	4,5%	81	1	0,6%
49	3	1,7%	82	3	1,7%
50	4	2,2%	Onbekend	8	4,5%
50	4	2,2%			
51	5	2,8%			
52	5	2,8%			